

LUNDS
UNIVERSITET

SOCIOLOGISKA INSTITUTIONEN

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 ECTS

Höstterminen 2009

SOCIAL INTEGRATION, KAPITAL & ANERKENDELSE

- Fem sydøstasiatiske kvinders oplevelser i Færøerne

Barbara Jacobsen

Handledare: Bo Isenberg

Abstract

Author: Barbara Jacobsen

Title in English: Social Integration, Capital & Recognition – Five Southeast Asian women's experiences in the Faroe Islands

Supervisor: Bo Isenberg

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 ECTS

Sociologiska Institutionen, Höstterminen 2009

Through qualitative semi-structured interviews this study deals with some key questions related to the issue of integration based on the experiences of five Southeast Asian women residing in the Faroe Islands. The motivation behind the study is the apparent lack of awareness and interest among indigenous Faroese and politicians concerning immigrants *and* the almost complete absence of research on this issue despite relatively large increases in immigration in the past decade. It is assumed that the Faroese authorities will, in the next few years, experience challenges in light of a population increasingly marked by differentiated values, norms and traditions. Thus, the aim is to provide knowledge and encourage debate and awareness about issues of immigrants and integration in the Faroe Islands.

The empirical analysis was based on the theoretical concepts of social integration, cultural and social capital, and recognition. These concepts are assumed to be related, since they may influence each other in a circular fashion: integration of people may be determined by their recognition in society, and this recognition may be determined by their appropriation of social and cultural resources (capital) and vice versa.

The results of the study reveal that the interviewees, despite having positive attitudes towards Faroese society, sometimes sense a lack of recognition related to social situations, rights and information, and the job market. This lack of recognition is, according to the interviewees, due to the lack of certain types of cultural and social resources. Of these, proficiency in the Faroese language and general information about the Faroe Islands are underlined as key resources for recognition and thereby successful integration into Faroese society.

Key words: Faroe Islands, immigration, integration, cultural capital, social capital, recognition.

Word count: 10.396

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
1.1 Problemstilling.....	4
1.2 Tidligere forskning og debat på området.....	4
1.3 Disposition.....	6
2. Færøerne og udlændingeområdet	7
2.1 Indvandrere i Færøerne i tal.....	7
2.2 Rigsfællesskabet Danmark og hvad dette indebærer på udlændingeområdet i Færøerne	8
3. Metode	10
3.1 Videnskabsteoretiske overvejelser	10
3.2 Kvalitativ metode	11
3.3 Kvaliteten af kvalitative studier.....	11
3.4 Det semistrukturerede forskningsinterview	12
3.5 Empiri	13
3.5.1 Afgrænsning og udvalg	14
3.5.2 Indsamling af empiri.....	14
4. Teoretiske udgangspunkter	16
4.1 Social integration.....	16
4.2 Kulturel og social kapital.....	18
4.3 Anerkendelse	19
5. Interviewanalyse	22
5.1 Mødet med det færøske samfund.....	22
5.2 Anerkendelse eller manglen deraf	23
5.3 Betydningen af kulturel og social kapital	27
5.4 Færøsk identitetsfølelse	28
6. Konklusion	29
7. Afsluttende diskussion.....	30
Litteratur.....	32
Bilag 1 - Tabeller og diagram til ”Indvandrere i Færøerne i tal”	34
Bilag 2 - Interviewforskningens syv stadier	36
Bilag 3 - Interviewpersonerne	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Bilag 4 - Intervieguide	37

1. Indledning

Verden er blevet, og bliver stadig, mindre. Hele kloden er i dag knyttet sammen i tætte netværk af kommunikation og handel. Tidligere faste grænser mellem samfund er visket ud og kulturgrænserne bliver utydelige. På grund af udviklingen i kommunikationsteknologien er mennesker også blevet mindre stedbundne. Ifølge De Forenede Nationers (FN) Internationale Migration Rapport fra 2006 var tallet af internationale migranter 190 millioner mennesker i 2005.¹

I de sidste årtier har de fleste vesteuropæiske lande oplevet stor vækst i indvandring fra øst- og ikke-europæiske lande. Storbritannien, Frankrig, Holland, Tyskland, de skandinaviske lande og andre har oplevet en så omfangsrig indvandring i anden halvdel af det 20. århundrede, at de fleste af dem har haft lang tid til at udvikle en detaljeret indvandrers- og integrationspolitik. Dog er der stadig steder i Europa, hvor indvandring er et relativt nyt fænomen, og hvor både politik og forskning på området dermed er begrænset. Færøerne kan siges at være et af disse lande. Selvom antallet af indvandrere i Færøerne ikke er lige stort som i andre vesteuropæiske lande, er indvandring stærkt stigende. Denne stigning forudsætter, at de færøske myndigheder i de næste år vil opleve lignende udfordringer med hensyn til integration af forskellige kulturer, som andre lande har haft i mange år. Disse udfordringer går for det meste ud på at skabe sammenhold og harmoni blandt en befolkning, som i højere grad er karakteriseret af differentierede værdier, normer og traditioner.

Der findes ingen vej tilbage til et etnisk homogent samfund. De udfordringer et flerkulturelt Færøerne står overfor kan ikke løses ved, at de ignoreres af de færøske myndigheder. Uden for politik har emnet indvandring og integration heller ikke fået den store opmærksomhed. Forskning indenfor området er en mangelvare og medierne synes ikke at vise særlig stor interesse. Foruden en stor interesse for samfundsforhold i det hele taget, er denne mangel på debat og forsømmelse vedrørende indvandring og integration i Færøerne en klar motivation for mit valg af emne til denne opgave.

Kvinder udgør en voksende andel af verdens migranter. Ifølge Khalid Koser (2007) er der to hovedårsager til dette. Den ene er, at efterspørgslen efter udenlandsk arbejdskraft, specielt i

---

¹ http://www.un.org/esa/population/publications/2006_MigrationRep/exec_sum.pdf (14.09.2009)

Vesten, bliver mere kønssektiv til fordel for arbejder, som typisk udføres af kvinder, f.eks. tjenester, sundhedspleje og underholdning. Den anden grund er, at et voksende antal lande har udvidet migranternes ret til familie- og ægtefællesammenføring. I Færøerne viser statistikken, at størstedelen af indvandrere, fra lande udenfor Europa, er kvinder. Af disse er omkring to tredjedele fra Sydøstasien. På baggrund af dette, er udvalget af interviewpersoner i denne opgave kvindelige indvandrere fra Sydøstasien.

Fokus i denne opgave er forbindelsen mellem social integration, kulturel og social kapital og anerkendelse. Disse teoretiske begreber vil blive operationaliseret og anvendt i analysen af det empiriske materiale, som består af interviews med sydøstasiatiske kvinder bosiddende på Færøerne. Grunden til valget af begreberne integration, kapital og anerkendelse er, at de kan anvendes til at skabe en større forståelse for de problemstillinger, som indvandrere ofte står overfor i det nye samfund. Med andre ord er udgangspunktet, at mangel på integration kan have en stærk forbindelse med mangel på anerkendelse, som også har en forbindelse med besiddelse af kulturelle og sociale ressourcer eller kapital. Dette vil blive nærmere forklaret i teoriafsnittet, og i analysen vil jeg redegøre for, om forbindelsen mellem disse koncepter gør sig gældende i min undersøgelse.

Formålet med denne undersøgelse er at bidrage til viden omkring tilværelsen hos indvandrere i Færøerne, for således at lægge op til debat i det færøske samfund. Jeg vurderer, at en større bevidsthed blandt den færøske befolkning kan skabe en accept af, at indvandring ikke kun er et udenlandsk fænomen, men også en realitet i Færøerne. Mere viden om emnet kan opfordre til udvikling af en mere detaljeret og tidssvarende integrationspolitik end det, som er tilfældet på nuværende tidspunkt.

1.1 Problemstilling

Der ønskes at undersøge og belyse sydøstasiatiske kvinders oplevelser af Færøerne som nyt bopælsland, med fokus på:

- **Kulturel og social kapital**
  - Hvor meget har kulturelle og sociale resurser, for eksempel sociale netværk og sproglig kompetence, at sige for kvindernes tilværelse i det færøske samfund? Er kulturel og social kapital en forudsætning for anerkendelse?
- **Anerkendelse**
  - I hvilken grad føler kvinderne sig anerkendt i samfundet? Hvad – om noget – føler kvinderne, er nødvendigt for at opnå anerkendelse i det færøske samfund?
- **Integration**
  - Hvad anser kvinderne selv er essentielt for at blive integreret i et samfund?
  - Hvad synes interviewpersonerne mangler, fra politisk side, for at forbedre situationen for indvandrere?

1.2 Tidligere forskning og debat på området

I og med at indvandring og spørgsmål om integration i Færøerne generelt er et nyt fænomen, savnes der større forskerundersøgelser om emnet i Færøerne. Det mest relevante materiale, som jeg fandt i min søgning, var en akademisk artikel, skrevet af den færøske antropolog Firouz Gaini: *Vælkomin til Føroyar?* (Velkommen til Færøerne?). Derudover fandt jeg to bacheloropgaver, en tv-udsendelse af Kringvarp Føroya (det offentlige færøske tv-selskab), samt et beskedent antal artikler i færøske aviser og blade. Af disse bliver kun Gainis artikel brugt, suppleret med en undersøgelse om indvandring og integration i Åland, da disse har tilstrækkelig videnskabelig relevans. Hovedpunkterne i Gainis artikel er interessante og brugbare til at få nogle tanker om emnet i gang.

Firouz Gainis artikel blev udgivet i 2008 i antologien *Frændafundur 6*. Artiklerne i antologien er skrevet af islændinge og færingar i forbindelse med en konference, som arrangeres hvert tredje år, i et samarbejde mellem Fróðskaparsetur Føroya (Færøernes Universitet) og Hugvísinda deild Háskóla Íslands (Det Humanistiske Fakultet på Islands Universitet). I artiklen belyser Gaini det, som han kalder ”de fremmede” i Færøerne, med identitet, kultur og kommunikation som

kernebegreber. I starten spørger Gaini: ”Hvad er en fremmed?”. Et provokerende spørgsmål, som Gaini dog mener er nødvendigt for at sætte fokus på problematikken bag spørgsmålet. En ”fremmed” er en, som ikke er som ”os” – ”os” som er civiliserede, moderne, selvstændige og frie. De ”fremmede” rangordnes ofte i en skala fra mindst til mest fremmed. I Færøerne er en dansker mindst fremmed, mens dem, der er mest fremmede, er mennesker fra lande udenfor det såkaldte Vesten (Vesteuropa, USA, Canada og Australien). Således bliver ”de fremmede” placerede i båse, som noget helt forskelligt fra ”os”. Gaini mener, at dette minder om snakken om *racer* i 1800-tallet.

Indvandrerne i Færøerne består af meget forskellige mennesker. Det eneste de har til fælles er, at de ikke er født som færinger og derfor betragtes som ”fremmede”. I artiklen fortæller Gaini derefter nogle udlændinges historier, hvor han konkluderer, at indvandrere i Færøerne ofte trives og føler sig velkomne af den færøske befolkning, men ikke af myndighederne og politikerne. Han fremhæver, at færingers viden om indvandrere desværre er så afgrænset, at det som bliver sagt og skrevet ofte er det rene gætteri og fordomme. Gaini fastslår til sidst, at færinger bliver nødt til at erkende, at indvandrere er kommet til Færøerne for at blive. Dertil kræves en reel anerkendelse af indvandrere, for at vi kan kalde vores land åbent og demokratisk, med værdsættelse af alle mennesker, uanset etnisk, religiøs eller geografisk oprindelse (Gaini, 2008).

Eftersom jeg ikke fandt relevant færøsk forskning, ledte jeg efter undersøgelser fra andre lande. Her fandt jeg frem til en undersøgelse fra Åland. Ud fra den betragtning at Åland er i nogenlunde samme statsretlige situation som Færøerne, finder jeg denne undersøgelse relevant at drage ind i mit studie.

Bogdan State lavede i 2007 en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse af integrationen af indvandrere i Åland for Ålands Fredsinstitut, som derefter er blevet til en rapport. Spørgeskemaundersøgelsen berørte blandt andet indvandreres baggrund og årsag til migrationen, samt uddannelse, sprogkunderskaber, familiesituation, arbejde, sociale netværk i Åland og viden om rettigheder og pligter. Nogle af hovedresultaterne i undersøgelsen, som jeg finder relevante for min problemstilling, er som følger:

- Indvandrere, specielt højtuddannede, føler sig diskriminerede på arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedet viser sig at undervurdere eller være skeptisk overfor indvandreneres kvalifikationer og eksamensbevis. En høj uddannelse er således ikke en indikator for hurtigere integration på det ålandske arbejdsmarked.
- Indvandrere savner kundskab om socialforsikringer og andre rettigheder og forpligtelser, som de har i Åland.
- Indvandrere savner bedre svensk sprogundervisning.
- Højtuddannede indvandrere viser sig ofte at alene have venner blandt andre indvandrere fra samme land. Desuden anser højtuddannede oftere, at ålændinge har en negativ attitude mod indvandrere. Noget, som måske hænger sammen med det første punkt – besværet med at få arbejde.

I lighed med mit studie, har States undersøgelse til formål at løfte indvandrerspørgsmål frem og skabe interesse og debat i samfundet, med håb om at skabe en vilje blandt myndigheder til at bearbejde problemerne videre.

Som sagt, har jeg fremhævet disse to afhandlinger, da jeg finder dem relevante for min undersøgelse. Jeg vil i diskussionsafsnittet (afsnit 6) sammenligne mine resultater i forhold til undersøgelsen i Åland. Derudover vil jeg diskutere, om Gainis konklusion om færingers ringe viden om indvandrere og om hans råd til handling i det færøske samfund, også skinner igennem i min undersøgelse.

1.3 Disposition

For at sætte læseren ind i den kontekst, som undersøgelsen blev lavet i, vil næste afsnit forklare lidt om udlændingeområdet på Færøerne. Tredje afsnit handler om metodevalg – kvalitativ forskning – og derefter følger en belysning af det empiriske materiale, udvalg og indsamling. I fjerde afsnit redegøres for den teoretiske baggrund. De udvalgte teoretiske begreber vil blive operationaliserede og i femte afsnit – analysen – tilknyttes de det empiriske materiale. Sjette afsnit består af en sammenfatning af de vigtigste resultater i analysen. I syvende og sidste afsnit følger en afsluttende diskussion af resultaterne, samt nogle problematikker, som findes indenfor emnet indvandring og integration i Færøerne.

2. Færøerne og udlændingeområdet

For at give et overblik over udlændingeområdet i Færøerne vil jeg i dette afsnit begynde med at vise til en statistisk rapport, udarbejdet af det færøske Indenrigsministerium i 2004. Dertil lægger jeg noget statistik fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) over tallene primo 2009. Tabeller og diagram til dette afsnit kan ses i Bilag 1.

Med udgangspunkt taget i interviews med den færøske indenrigsminister Annika Olsen og Gurið Joensen, administrerende leder i Udlændingekontoret, handler resten af dette afsnit om det færøske samfunds statsretlige situation i Rigsfællesskabet Danmark, med fokus på udlændingeområdet. Jeg vil forklare hvordan administrationen af ansøgninger er fordelt mellem Danmark og Færøerne. Herunder er en belysning af nogle problemstillinger, som det færøske samfund allerede har på udlændingeområdet. Min intention er ikke at tage indenrigsministerens personlige eller politiske holdninger ind i dette afsnit, men at anvende mig af hendes indblik på området.

2.1 Indvandrere i Færøerne i tal

Det er et problem, at vi har så dårlig statistik over udviklingen på udlændingeområdet i Færøerne. (Oversat fra færøsk. *Innlendismálaráðið*², 2004).

Indenrigsministeriet i Færøerne lavede i 2004 en statistisk rapport om udviklingen i udlændingeområdet de sidste 20 år. Tallene er delt op i to grupper; ”udlændinge fra de nordiske lande” og ”andre udlændinge”. En udlænding er her en person, som ikke har dansk statsborgerskab, det vil sige alle andre end færinger, grønlandere og danskere. Derudover er det vigtigt at have *in mente*, at når en udlænding får dansk statsborgerskab, bliver vedkommende i statistikken regnet som færinger.

Tabel 1 og 2 (Bilag 1) viser, at antallet af udlændinge svinger lidt fra 1983 til 1998, men holder sig omkring 1 %. Senere, fra 1998 til 2004, er tallet af udlændinge nærmest fordoblet til over 2 % i forhold til den samlede befolkning. Fra 1983 til 1993 er udlændinge fra Norden i flertal, men fra 1998 til 2004 stammer nærmest hele væksten fra, at der forekommer mere end en fordobling i antallet ikke-nordiske udlændinge.

---

² =Indenrigsministeriet, som administrerer udlændingeområdet i Færøerne

De ubehandlede tal viser, at 22 % af udlændingene fra ikke-nordiske lande kommer fra Vesteuropa, Nordamerika eller Australien, mens de resterende 78 % kommer fra lande, som økonomisk, kulturelt og sprogligt ligger længere væk fra Færøerne. Langt de fleste kommer fra de forhenværende kommunistiske lande, Filippinerne og Thailand (Oversat fra færøsk, Innlendismálaráðið, 2004).

I 2009 (Se tabel 3 og 4 i Bilag 1) er tallet af udlændinge i Færøerne 1.180 i alt. Af disse er næsten to tredjedele fra ikke-nordiske lande. Procentvis er tallet af udlændinge i Færøerne vokset fra 2,1 % til 2,4 % de seneste fem år (2004-2009). Antallet af udlændinge i Færøerne er ikke højt i forhold til nabolandene, men tallene viser en markant stigning, som giver tegn på, at indvandringen sandsynligvis vil fortsætte med at vokse.

I forbindelse med denne statistiske konstatering, påviser Indenrigsministeriet, at indvandring sætter nye og anderledes krav til en færøsk udlændingepolitik: *Hvordan tager vi imod udlændinge? Hvilke tilbud vil vi have til udlændinge? Hvilke krav skal vi sætte udlændinge?* Dette er store spørgsmål og Indenrigsministeriet tilstår, at det færøske samfund allerede er bagud i forbindelse med udarbejdelse af disse. Som situationen er nu, bliver der ikke gjort nok for at udlændinge lærer noget om færøske omstændigheder, færøsk sprog og hvordan et demokratisk samfund virker. Dette skal ændres, tilføjer Indenrigsministeriet i rapporten.

2.2 Rigsfællesskabet Danmark og hvad dette indebærer på udlændingeområdet i Færøerne

Færøerne er en del af det danske rige med en grad af uafhængighed. Med hjemmestyreordningen fra 1948 blev der overført ansvar fra danske politiske myndigheder til de færøske. Myndighederne i Færøerne forvalter, lovgiver og har et økonomisk ansvar for de politiske sagsområder, som er overtaget fra Danmark. Udlændingeområdet er ikke overtaget endnu, så Danmark fungerer på dette sagsområde som forvaltningsmyndighed, mens Færøerne er høringsmyndighed. Danmark har altså den endelige afgørende, men Færøerne skal spørges til råds inden afgørelsen træffes. Dette er dog i fleste tilfælde en formalitet, da forvaltningsmyndigheden som regel følger de færøske myndigheders ønsker. Visumpligtige indvandrere – ikke EU statsborgere – skal have et særligt visum eller opholdstilladelse, som kun gælder Færøerne, for at kunne rejse til eller bosætte sig i landet. Det vil sige, at en

opholdstilladelse i Færøerne ikke giver automatisk ret til ophold indenfor Rigsfællesskabet Danmark og Grønland.

Den færøske indenrigsminister, Annika Olsen, siger i mit interview med hende, at udlændingeområdet efter planen skal overtages pr. 1. januar 2011. Inden en overtagelse er der mange forhold, som skal fås på plads, blandt andet en formuleret integrationspolitik.

Serviceskranken Udlændingekontoret blev etableret i 2008 i forbindelse med overtagelsen. Kontorets hovedansvar er at hjælpe indvandrere i ansøgningsforløbet og at informere dem om deres rettigheder og pligter i det færøske samfund. Desuden er hensigten med et udlændingekontor, at der bliver sat personale af til at formulere en integrationspolitik inden overtagelsen.

Annika Olsen påviser vigtigheden med at overtage udlændingeområdet hurtigst muligt, da der ligger mange problematikker i det, at sagsområdet er delt mellem to lande. Et af disse problemer er, at sager ofte tager længere tid end nødvendigt, og at ansøgninger bliver væk i den hyppige brevveksling mellem de danske og færøske myndigheder. Disse problemer vil minimeres ved overtagelse, hvor Færøerne får hele afgørelsesmyndigheden. I politisk sammenhæng er udlændingeområdet og integrationspolitik ikke en naturlig del af debatten. Det er i nuværende situation forholdsvis nemt at skubbe ansvaret fra sig og vende det blinde øje til, da det jo er et dansk sagsområde. Ved en overtagelse bliver man nødt til at åbne øjnene og gennemdebattere de problematikker, som sagsområdet indeholder, påpeger Annika Olsen.

3. Metode

Formålet med dette afsnit er at redegøre for hvilke metodologiske overvejelser jeg har foretaget mig. Jeg begynder med en redegørelse for mine videnskabsteoretiske overvejelser. Derefter følger et afsnit om den kvalitative metode, herunder overvejelser om kvaliteten ved brug af denne metode og en præsentation af det semistrukturerede forskningsinterview som forskningsmetode. Til sidst præsenterer jeg det empiriske materiale, afgrænsning og udvalg, samt indsamlingen af empiri.

3.1 Videnskabsteoretiske overvejelser

Mit videnskabsteoretiske udgangspunkt for opgaven er *fænomenologisk*. Bogdan & Taylor (1984) definerer fænomenologien således: ”Fænomenologien betragter menneskelig adfærd (...) som et produkt af, hvordan mennesker opfatter og tolker verden. For at kunne forstå indholdet i et menneskes adfærd, forsøger fænomenologen at se sager og ting ud fra dette menneskes perspektiv” (Bryman, 2001:27). Kvalitativ forskning er højt præget af fænomenologiske indfaldsvinkler. Den hyppigst anvendte metode indenfor fænomenologiske undersøgelser er det mere eller mindre strukturerede interview.

Fænomenologien er ikke en selvstændig tradition, men snarere en række filosofiske retninger. En af grundlæggerne til den moderne fænomenologiske tradition er Edmund Husserl. Husserl var kritisk overfor de eksisterende videnskabelige begreber og kategorier, fordi mange af dem indeholdt en antagelse om, at der findes en virkelighed uafhængigt af vores bevidsthed. Husserl mente, at den eneste måde at nå sikker viden gik igennem en beskrivelse og analyse af måden, hvorpå vi konstituerer vores erfaring af verden (Kvale, 2008).

En klassisk diskussion i metodologien går på, om en analyse skal starte i det empiriske eller teoretiske. Ud fra det *induktive* princip vil man med observationer gå ind og generalisere sig frem til typologier, kategorier eller lovmæssigheder. Heri vil man ikke have noget teoretisk bagland til, at danne sig disse kategorier. Induktion kræver, at forskeren behersker videnskabelige teknikker, hvorimod det *deduktive* princip går ud på rationelt at udlede empiriske lovmæssigheder ud fra en teori, hvorefter der er mulighed for at teste sin teori. *Abduktion* bygger på erfaring, kreativitet og at have kendskab til de relevante teorier (Jουλ, 2002:113). Min anvendelse af det abduktive princip er, at beskrive og fortolke de udenlandske kvinders vilkår ud

fra interviewerne, med et teoretisk fundament. Jeg bruger altså forskellige teoretiske terminologier som teoretisk forforståelse, og en måde at opnå viden omkring de udvalgte temaer.

3.2 Kvalitativ metode

Steinar Kvale sætter fokus på det kvalitative interview som forskning i bogen *InterView* (2008). Samtale anskues som en grundlæggende menneskelig interaktionsform. Der findes forskellige samtaler, hvoraf kvalitative interview er en. Det kvalitative interview er en professionel samtale med det formål, ”at indhente beskrivelser af de interviewedes *livsverden* med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener” (Kvale, 2008:19).

Det kvalitative interview er, ifølge Kvale, undertiden blevet afvist med, at den ikke er videnskabelig nok. Kritikere – især fra den *positivistiske* videnskabsfilosofi – mener, at metoden måske kan give interessante resultater og være en forberedelse til videnskabelige undersøgelser, men at interview ikke er en videnskabelig metode. Men hvad er egentlig videnskab? Steinar Kvale definerer videnskab som ”en metodologisk produktion af ny systematisk viden” (ibid:69).

Positivismens grundlæggende forståelse af en videnskabelig proces tager afsæt i, at sandheden skal findes ved at følge generelle metoderegler, der i det store og hel, er uafhængige af undersøgelsens indhold og kontekst. Ethvert forskningsarbejde skal således ikke indeholde nogen form for indflydelse fra forskerens person, eller dette skal i hvert fald minimeres. En forskningsmetodologi, der tager sit udgangspunkt i eliminering af menneskelig faktor i forskningen, må nødvendigvis have et kritisk blik på den kvalitative forskning, da denne er baseret på menneskelig interaktion (ibid:70).

3.3 Kvaliteten af kvalitative studier

Henning Olsen (2002) har gennemført en evaluering, med titlen *Kvalitative Kvaler*, af kvaliteten af en række udvalgte danske kvalitative undersøgelser. I en del af disse undersøgelser peger Olsen på en række væsentlige metodiske problemer, som for eksempel:

- Der mangler en *metodologisk gennemsigtighed* i hvordan de enkelte forfattere er nået frem til de resultater, som de gør, fordi de mangler at redegøre detaljeret for de enkelte trin gennem hele den kvalitative undersøgelse.
- Der mangler *referencer* til relevant metodelitteratur, der viser et fagligt overblik.

- Der må stilles store spørgsmålstejn ved *validiteten* i en række af disse kvalitative undersøgelser, på grund af den manglende metodiske gennemsigthed.

Da kvalitativt data ikke er objektive og kvantificerbare, men meningsfulde relationer, der skal fortolkes, er der tale om et brud med positivistiske tænkemåder. Samtidig bevæger jeg, som forsker, mig ud i et felt med få standpunkter og uden metodologiske konventioner. Der findes, for eksempel, en række standardprocedurer for gennemførelse af spørgeskemaundersøgelser, men ingen fælles for kvalitative interviewundersøgelser: ”Der er ingen almindelige procedurer for interviewforskning. Interviewforskning er et håndværk, der veludført kan blive kunst” (Kvale, 2008:26). På den anden side opstiller Kvale nogle såkaldte guidelines for gennemførelsen af det kvalitative forskningsinterview (Bilag 2).

Mit formål ved at anvende kvalitative interviews er at få en viden frem om subjektive opfattelser og tolkninger af sociale sammenhænge i forbindelse med at undersøge det at være indvandrere i Færøerne. Dette er imidlertid ikke en viden, som skal leve op til positivistiske idealer om krav til videnskabelighed. Ud fra ønsket om at få skabt en mere struktureret fremgangsmåde i forbindelsen med forberedelse og gennemførelsen af de enkelte interview, og gøre det nogenlunde gennemskueligt for andre, hvordan jeg er nået frem til mine resultater, har jeg valgt at lade mig inspirere af ovennævnte guidelines i Kvales syv trins metode (Bilag 2). Denne metode, mener jeg, kan fungere som en slags fælles konvention for gennemførelse af interviews for kvalitative metodeforskere for således at kunne skabe en højere grad af gennemsigthed og dermed også mulighed for videnskabelig efterprøvning af kvalitative resultater.

3.4 Det semistrukturerede forskningsinterview

Min undersøgelse bygger på fem semistrukturerede forskningsinterviews. Begrundelsen for valget af denne interviewform var, at den blandt andet er god til at producere viden om interviewpersonernes forhold, samt meninger og holdninger. Jeg havde en ambition om at få et så nuanceret billede af de enkelte kvindes situation som muligt, og derfor fandt jeg denne form for interview mest passende til formålet. Det semistrukturerede interview ligger et sted imellem fuldstændig metode- og tilgangsfri spontanitet og en metodefikseret tilgang. Herved er fokus på forskerens ekspertise, færdigheder og håndværkmæssige kunnen (Kvale, 2008).

Det semistrukturerede interview er *eksplorativt* og er bygget således op, at forskeren opstiller en række interviewtemaer gennem interviewet, som dækkes eller debatteres med den interviewede, såvel som forslag til spørgsmål. Men på samme tid hersker der åbenhed over for ændringer af spørgsmålenes rækkefølge og form, således at man kan opfølge de svar, interviewpersonerne giver, og de historier de fortæller. På denne måde, er der tale om en form for semistruktureret fremgangsmåde, da der altså både er plads til at den interviewede, i en vis grad, styrer forløbet, samtidig med at interviewerens tager udgangspunkt i udvalgte temaer (Kvale, 2008). Formålet med temaer er, at samtalen skal have nogle fokusområder, der er relevante for den givne problemstilling.

3.5 Empiri

Mit empiriske materiale består af interviews med fem sydøstasiatiske kvinder, som har bosat sig i Færøerne. Tre af kvinderne er fra Thailand, en fra Indonesien og en fra Filippinerne. Alle kvinderne er gifte med færøske mænd, er kommet til Færøerne i ægtefællesammenføring og er bosiddende i Tórshavn. Bortset fra dette er de ellers meget forskellige. I forhold til etiske aspekter har jeg valgt pseudonymer til de interviewede kvinder, og skjult alt hvad der kunne være til hjælp, for at finde frem til hvem de er. Pseudonavnene er Emma, Caroline, Freja, Ida og Sofie. Korte profiler af interviewpersonerne kan læses i Bilag 3.

Dertil valgte jeg at interviewe to sagkyndige på området – Færøernes indenrigsminister, Annika Olsen og Gurið Joensen, den administrative leder i Udlændingekontoret. Gurið Joensen valgte jeg at tale med for at få et indblik over udlændingeområdet, inden jeg gik i gang med selve undersøgelsen. Indenrigsministeren interviewede jeg efter indsamling af empiri, for at vise de problemstillinger jeg var kommet frem til ud fra det indsamlede materiale, og for siden at få hendes personlige og politiske synspunkter om resultaterne. Jeg har forsøgt at forholde mig kritisk til hendes holdninger, og jeg har været opmærksom på ikke at lade dem få u hensigtsmæssig indflydelse på hverken mig selv eller undersøgelsen. I afsnittet om Færøerne og udlændingeområdet (afsnit 2) har jeg anvendt den baggrundsviden, som indenrigsministeren har om udlændingeområdet, med opmærksomhed på faktuelle oplysninger – ikke hendes synspunkter. I diskussionsafsnittet (afsnit 7) har jeg dog valgt, at inddrage et citat, hvor indenrigsministerens personlige og politiske synspunkt om udlændingeområdets nuværende situation og de fremtidige planer på området kommer frem.

3.5.1 Afgrænsning og udvalg

Interviewpersonerne valgtes efter tilgængelighed. Mine kriterier var, at det var kvinder, der skulle være fra lande udenfor det såkaldte Vesten (Vesteuropa, USA, Canada og Australien) og gifte med færøske mænd. Til at begynde med havde jeg meget svært med at få kontakt med kvinder, som var villige til at medvirke, men det lod til, at når jeg fik én samtykke, var det nemmere at få andre til at deltage. At jeg kun fik fat i kvinder fra sydøstasiatiske lande kan siges at være tilfældigt, men da den største gruppe af kvindelige indvandrere (fra ikke-vestlige lande) er fra Sydøstasien, er det måske ikke så tilfældigt endda. Det kan naturligvis være en ulempe kun at have kvinder fra Sydøstasien med i undersøgelsen, men jeg ser det ikke som et problem, da det giver problemstillingen en større stringens. Eftersom alle interviewpersonerne har omtrent samme geografisk baggrund, kan resultaterne virke mere generaliserbare, end hvis kvinderne var fra forskellige verdensdele.

3.5.2 Indsamling af empiri

Tre af kvinderne fik jeg kontakt med gennem en af mine bekendte, som underviser i færøsk på aftenskolen i Tórshavn. De to andre fik jeg kontakt med, ved at ringe til en fiskefabrik, som jeg vidste, havde mange indvandrere i arbejde. Der hjalp arbejdsformanden mig med at formidle kontakt til interesserede. Alle interviewene blev afholdt efter deres ønsker om tid og sted. Jeg interviewede tre af kvinderne i deres hjem, en hjemme hos mig selv og en i et rum på hendes arbejdsplads. Tre af kvinderne interviewede jeg individuelt, mens to blev interviewede sammen, da dette var deres ønske. Interviewsituationerne var semistrukturerede. Jeg skrev nogle emner, som jeg ville have berørt på et papir til interviewpersonerne. Derudover skrev jeg nogle konkrete spørgsmål ned til mig selv, for at have et lille overblik over, hvad interviewpersonerne helst skulle komme ind på, i forhold til undersøgelsens problemstilling og som hjælp til mig selv (Se interviewguiden i Bilag 4).

Jeg valgte at være åben overfor interviewpersonerne, med hensyn til formålet med opgaven. Derfor startede jeg interviewene med at fortælle lidt om mig selv, hvorfor jeg ønskede at interviewe dem og hvad formålet med undersøgelsen var. Derudover garanterede jeg deres anonymitet og spurgte om deres godkendelse af anvendelse af diktafon. Interviewspørgsmålene

havde en direkte karakter, som jeg mener, er mere valide i modsætning til indirekte spørgsmål, hvor det er nødvendigt med yderligere spørgsmål for at kunne fortolke svaret. Under interviewene var jeg opmærksom på *validitet*. Derfor stillede jeg interviewpersonen uddybende spørgsmål, hvis der var noget, som var uklart og for at forstå al mening i det, der blev sagt. Umiddelbart efter interviewene blev materialet transskriberet. Dette valgte jeg bevidst at gøre, da jeg mener, at det er bedst at transskribere interviewet mens det stadig ligger friskt i erindringen, og at dette således styrker validiteten.

Interviewene tog mellem 20 minutter og 1 time. Et af interviewene foregik på færøsk, mens der blev talt engelsk i de resterende. Citater fra interviewet på færøsk er blevet oversatte til dansk, mens de engelske citater er uændrede. Nogle af interviewene var bedre end andre. Gruppeinterviewet (med Caroline og Freja) var præget af støj, samt en kommunikationsbrist mellem parterne, derfor er analysen især præget af citater fra de andre tre interviewpersoner. På trods af dette valg og den semi-dårlige interviewsituation, har jeg haft Caroline og Frejas udsagn i tankerne under hele bearbejdelsen og analysen af materialet, og jeg fastholder derfor, at undersøgelsen bygger på fem interviews.

4. Teoretiske udgangspunkter

Dette afsnit inddrager litteratur, som har forbindelse med emnet indvandring og integration. Først vil jeg redegøre for forskellige teoretiske synsvinkler til social integration, for siden at forklare forskellige former for kapital og betydningen af anerkendelse. Alt dette er relevant for den senere analyse af det indsamlede empiriske materiale. Social integration kan relateres til social og kulturel kapital og anerkendelse og kan bruges til at forklare forhold hos indvandrere i et nyt bopælsland. Besiddelse af social og kulturel kapital kan medføre lettere opnåelse af anerkendelse, som siden er en af de mest basale ingredienser i social integration.

4.1 Social integration

Social integration defineres som en proces, hvor enkelte sociale enheder forenes. De sociale enheder kan for eksempel være individer, grupper, kulturer og nationer. Et integreret samfund forudsætter, at dets medlemmer har fælles værdier, som i første omgang er formidlet gennem institutioner, for eksempel skoler, religiøse organisationer og massemedier. Indenfor klassisk sociologi siges der at findes en optimal grad af integration (Anderson m.fl., 1998). På den ene side må integrationen ikke være for svag, fordi et samfund med en fragmenteret kultur får svært ved at vedligeholde fællesskabet. På den anden side må integrationen indenfor et socialt system ikke blive for stærk, fordi så får systemet svært ved at tilpasse sig ændrede ydre forhold og at indlemme nye elementer. Eksempelvis kan indvandrere have svært ved at finde sig til rette i for stærkt kulturelt og socialt integrerede samfund.

Set i et migrationsperspektiv kan social integration defineres som processen, hvori indvandrere bliver inkorporeret i det nye samfund – både som individer og grupper. Det vigtige spørgsmål i denne sammenhæng er: Hvad er betingelserne for en vellykket inkorporering af indvandrere? Dette afhænger af, hvilken ideologi, og dermed hvilket politisk program, ligger som grundlag for integrationsprocessen. Med *ideologi*, mener jeg et sæt kulturelt bestemte teorier, overbevisninger og holdninger, som ligger til grund for social og politisk handling. Forskellige ideologier vil hver især behandle spørgsmål om integration på sin måde, men det kan lade sig gøre at bytte disse op i to kategorier, som optager hver sin ende af et integrations-idealtypisk kontinuum: Assimilationisme og multikulturalisme. Disse kategorier er nyttige for forståelse af konceptet

social integration, fordi de repræsenterer to modstridende fremgangsmåder eller rammer for, hvordan integration skal opnås i praksis, det vil sige, i forbindelse med reel integrationspolitik.

Assimilationisme forudsætter, at minoriteter tilpasser sig i samfundet på en måde, som gør deres kultur så lig majoritetens som muligt (dette kan sammenlignes med nationalisme), mens *multikulturalisme* forudsætter, at alle samfundsgrupper er i stand til at leve med hinanden, og dermed sameksistere på trods af deres forskelligheder (Vasta, 2007).

Et eksempel på en definition af integration, med et multikulturalistisk synspunkt er det, som De Forenede Nationer har formuleret. Ifølge The Global Commission on International Migration (GCIM), etableret i 2003 af daværende generalsekretær i FN, Kofi Annan, defineres integration som:

A long-term and multi-dimensional process, requiring a commitment on the part of both migrants and non-migrant members of society to respect and adapt to each other, thereby enabling them to interact in a positive and peaceful manner (GCIM, 2005, 44 i Koser, 2007: 25).

Med andre ord ligger der et lige stort ansvar hos de indfødte som hos indvanderne at prøve at kommunikere med og leve med de forskellige kulturer, som er involveret i hele samfundet.

Set i et politisk perspektiv, kan multikulturalisme, for eksempel, være drivkraften bag forskelspolitik. I forskelspolitik fokuseres ifølge Holtug & Lægaard (2008) på forskelle i grupperes identiteter. Der bliver stillet krav til rettigheder der er sensitive i forhold til kulturelle forskelle mellem borgerne i samfundet. Det handler om en mulighedslighed, det vil sige at alle har lige attraktive sæt af muligheder, snarere end nøjagtig samme muligheder. Under forskelspolitik ligger også anerkendelsespolitik. Anerkendelsespolitik angår immaterielle goder som status, anseende, (selv)respekt og ligeværd (Holtug & Lægaard, 2008).

På den anden side, kan assimilationisme være grundlaget under en integrationspolitik, som blandt andet kan involvere ideen om ”mainstreaming”, det vil sige, en indsats på at inkludere og assimilere indvandrere i den dominerende samfundsgruppe (Vasta, 2007). Ellie Vastas undersøgelse *From Ethnic Minorities to Ethnic Majority Policy: Multiculturalism and the Shift to Assimilationism in the Netherlands* (2007) indikerer, at politi, baseret på assimilationisme kan medføre udemokratiske sanktioner mod minoriteter, som derefter kan skabe flere sociale splittelser.

4.2 Kulturel og social kapital

Spørgsmål om integration er i høj grad relateret til de ressourcer eller metoder mennesker har til rådighed for at trives eller generelt at klare sig i det samfund, de befinder sig i. Sådanne ressourcer kan, i teoretisk sammenhæng, forklares som kulturel, social og økonomisk kapital. *Kulturel kapital* refererer til uddannelse, kommunikative kompetencer, generel kulturel bevidsthed og æstetiske præferencer. *Social kapital* bliver brugt til at beskrive sociale netværk eller relationer til andre mennesker, og *økonomisk kapital* henviser til de monetære resurser som en har til rådighed. Disse former for kapital kan bruges strategisk som ressourcer i socialt praksis, og de kan siges at være parallelle med hinanden, fordi de hver især kan akkumuleres og konverteres til en af de andre former for kapital (Bourdieu, 1986). Økonomisk kapital vil ikke blive diskuteret videre i denne opgave, eftersom den ikke har direkte relevans for problemstillingen i min undersøgelse.

Kulturel kapital, et begreb beskrevet af Pierre Bourdieu i hans essay *The Forms of Capital* (1986), bliver ofte brugt til at forklare samfundsmæssig ulighed. Manglende kulturel kapital medfører, ifølge Bourdieu, en manglende evne til at klare sig godt eller opnå succes i et samfund. Kulturel kapital har mest værdi, når den er godkendt af majoriteten i et samfund og derfor kan en minoritetsgruppe, som adskiller sig kulturelt fra majoritetsgruppen, opleve diskret eller åbenlys diskrimination på grund af manglende kulturel kapital. I studier af forholdet mellem minoriteter og majoriteter er det vanskeligt at komme udenom magt og magtforskelle. En høj grad af kulturel kapital betyder som regel gode kommunikative færdigheder og dermed mere *symbolsk magt*, som afhænger af besiddelse af ressourcer eller metoder til information og kommunikation på et individuelt niveau (Bourdieu, 1991). Manglende kendskab til det dominerende sprog eller en væremåde, som ikke stemmer overens med det, som bliver anset som 'normalt', kan skabe hindringer for indvandrere, for eksempel på arbejdsmarkedet, hvis samfundet ikke er præget af accept og anerkendelse af forskellige kulturer. Med andre ord, hvad defineres som lav og høj kulturel kapital er determineret af, hvilke kulturelle karakteristika er *anerkendt* i et givent samfund.

Definitionen af *social kapital* varierer, alt efter hvilken akademisk disciplin fænomenet bliver brugt indenfor. Men de fleste er mere eller mindre enige om, at begrebet refererer til idéen om, at sociale netværk har en værdi, som kan investeres og akkumuleres. For igen at bruge Bourdieu's

definition: “Social capital is the aggregate of the actual or potential resources which are linked to possession of a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition“ (Bourdieu, 1986: 248). Social kapital er dermed summen af sociale forhold til andre mennesker, som kan bruges til at fremme ens egne interesser. Ifølge Robert D. Putnam er social kapital en slags tillid, som er altafgørende for fællesskabet i samfund på alle niveauer. Dette indebærer principper af gensidighed og troværdighed, som produceres og reproduceres i personlige relationer (Putnam, 2000).

Social kapital er relevant i forbindelse med spørgsmålet om integration, eftersom nye indvandrere sjældent har et stærkt netværk i det samfund, de flytter til. Opbygning af social kapital kan være en udfordring, hvis en heller ikke har megen kulturel kapital, fordi social kapital forudsætter gensidig anerkendelse, og denne kan, som før nævnt, være vanskelig at opnå når ens kulturelle ressourcer afviger fra majoritetsgruppens. Spørgsmål om kapital hænger dermed sammen med betydningen af anerkendelse, som jeg nu vil se nærmere på.

4.3 Anerkendelse

Begrebet anerkendelse blev introduceret af Johann Gottlieb Fichte og Georg Wilhelm Friedrich Hegel omkring århundredeskiftet 1800. Fichte introducerede begrebet i en retsfilosofisk kontekst i sin bog *Grundlage des Naturrechts* (Naturrettens grundvalg) fra 1796. Anerkendelse er for Fichte gensidig i relationen mellem mennesker. Det vil sige, at ingen kan anerkende et andet menneske, hvis ikke den anden også anerkender denne. Derudover gælder, at alle parter indskrænker sin egen frihed for at muliggøre de andres frie handling, for således selv at blive behandlet som et frit væsen. Anerkendelsen af et andet menneske indebærer altså, ifølge Fichte, at sætte grænse for sin egen interesse (Heidegren, 2009).

I bogen *Phänomenologie des Geistes* (Åndens Fænomenologi, 2005) fremsætter Hegel, at anerkendelse handler om kærlighed og solidaritet, men ligesom hos Fichte, er det vigtigt at den er gensidig. Hegel løfter desuden frem, at kampen om anerkendelse er lige betydningsfuld som kampen for overlevelse. Han ser således mennesker som afhængige af hinandens anerkendelse og mener, at andres anerkendelse er forudsætning for menneskers personlige identitet (Hegel, 2005).

Anerkendelse er dermed en essentiel del af den menneskelige tilværelse. Grunden til dette er, at et individs *personlige identitet*, som George Herbert Mead fremfører, opstår og udvikles i en

social kontekst og en social proces. Dette vil sige, at man under sociale oplevelser sætter sig i rollen hos andre mennesker og dermed internaliserer et selvbillede gennem dem. Således opstår det, som Mead kalder "Me": "It is that self (= 'Me') which is able to maintain itself in the community, that is recognized in the community in so far as it recognizes the others" (Mead, 1967:196). Men det, at blive anerkendt af andre, er ifølge Mead ikke nok, da vi også vil anerkendes for at være distinkt i forhold til andre. Mead fremsætter dermed et multikulturalistisk synspunkt, da han ser det ideelle menneskelige samfund som et demokratisk fællesskab, hvor hvert medlem er anerkendt som andres lige, men samtidigt anerkendes som et særskilt individ (Mead, 1967).

Socialfilosoffen Axel Honneth skriver om begrebet anerkendelse i bogen *Der Kampf um Anerkennung (Kampen om Anerkendelse, 2006)*. Selv om han ikke direkte skriver om indvandrers forhold, kan det nemt overføres til eksempler fra indvanderområdet. Anerkendelse finder, ifølge Honneth, sted på tre niveauer: det emotionelle niveau, det juridiske niveau og det samfundsmæssige niveau. Disse tre niveauer af anerkendelse er forudsætninger for *positiv selvrelation*, som indebærer, at den enkelte selv er i stand til at bekræfte sig selv og det liv, vedkommende lever. Uden positiv selvrelation, og således også den tredimensionelle anerkendelse, er udvikling og behold af en personlig identitet umulig.

På det *emotionelle niveau* er anerkendelse nødvendig for at opnå *selvtillid*. For at opnå selvtillid, handler det om at finde en balance mellem selvstændighed og emotionel binding. Anerkendelse på dette niveau findes i sociale relationer med stærk følelsesmæssig tilknytning, for eksempel i nær familie, venner og i kærlighedsforhold. Uden en tro på at den følelsesmæssige binding holder, er vejen til en positiv selvrelation ikke åben (Honneth, 2006). Ikke-ankendelse på dette niveau kan derimod fremme mistillid og separation, for eksempel gennem stigmatisering. Ifølge Erving Goffman fremgår *stigmatisering* i en situation, hvor et givent individ i mødet med andre viser sig ikke at besidde de egenskaber der 'forventes', eller besidder en egenskab, der ikke betragtes som 'normal' for den givne kategori (Goffman, 2007).

På det *juridiske niveau* finder anerkendelse udtryk i rettigheder og værdier. Anerkendelse på dette niveau er vigtigt for individets *selvrespekt*, det vil sige at kunne se sig selv som værdig på lige fod med andre samfundsborgere og at deltage i samfundslivet – for eksempel i politik. Gennem diskrimination kan denne form for anerkendelse rystes. *Diskrimination* er en

skævdeling af privilegier, således at bestemte grupper ikke får adgang til samme goder og rettigheder som andre (Andersen, m.fl. 1998).

På det *samfundsmæssige niveau* er social værdsættelse af de individuelle kompetencer og præstationer signifikant. Anerkendelse, i form af social værdsættelse, indebærer mere end bare at være tolerant overfor andre. Det indebærer at bekræfte, opmuntre og påskønne andre livsformer. Anerkendelse på dette niveau er nødvendig for at opnå *selvværd*, som involverer visheden om at man besidder egenskaber, som af øvrige samfundsmedlemmer anses som værdifulde (Honneth, 2006). Den enkelte samfundsborger finder på det samfundsmæssige niveau tilhørsforhold til samfundet og solidaritet med det øvrige samfund. Ved, for eksempel, at blive afvist på arbejdsmarkedet bliver denne form for anerkendelse rystet.

Charles Taylors påstand minder meget om Honneths. Ifølge Taylor, formes vores identitet delvis af andres anerkendelse eller fraværet af samme. Ikke-ankendelse kan resultere i stor skade på en persons eller en gruppes identitet, hvis mennesker eller samfundet rundt om dem genspejler en indskrænket eller nedværdigende billede af dem (Taylor, 2003).

De tre koncepter, social integration, anerkendelse og kapital hænger dermed sammen teoretisk, fordi de kan påvirke hinanden på en cirkulær måde. Næste afsnit vil redegøre for, hvorvidt denne påstand, på teoretisk plan, kan overføres til reelle forhold hos kvindelige indvandrere i Færøerne.

5. Interviewanalyse

Som nævnt i metodeafsnittet, er det empiriske materiale baseret på fem interviews med sydøstasiatiske kvinder, som har bosat sig i Færøerne: Emma, Caroline, Freja, Ida og Sofie. Nedenfor er en gennemgang af dette materiale. Jeg fremstiller interviewpersonernes attituder i forbindelse med deres tilværelse i Færøerne. Desuden følger en analyse af deres udsagn med baggrund i de teoretiske begreber, som forekommer i forrige afsnit.

Først vil jeg klarlægge de sydøstasiatiske kvinders møde med det færøske samfund – med møde mener jeg deres opfattelser af Færøerne og færinger, fra første og umiddelbare indtryk til det nuværende indtryk. Med udgangspunkt i kvindernes oplevelser, vil jeg efterfølgende prøve at anskueliggøre hvad enten kvinderne trives og/eller føler sig anerkendte i det færøske samfund. Herunder vil jeg udrede om – i så fald, hvor meget – sociale og kulturelle ressourcer har at sige, for hvordan de har det og klarer sig i Færøerne.

5.1 Mødet med det færøske samfund

Det første møde med Færøerne bliver af samtlige interviewpersoner beskrevet som et overraskelsesmoment. Selv om de havde læst om Færøerne på Internettet og hørt om landet fra deres partner, havde de svært ved at forestille sig hvordan det i virkeligheden var. Emma nævner størrelsen og befolkningmængden, som noget hun var forbløffet over i begyndelsen, mens Freja og Caroline taler om naturen – at det er koldt og ingen træer – som meget forskellig fra hvor de kom fra.

En naturlig følge af størrelsesordenen er, at tilværelsen i Færøerne er tryk og rolig. Flere af interviewpersonerne nævner dette som det mest positive ved landet. Ida belyser stilheden og folks oprigtighed som noget der er forskelligt fra Filippinerne, og som noget hun tilsyneladende ser som positivt ved Færøerne:

Life is just so simple and quiet here. I love the peacefulness. That's one thing that captured my heart, because I had a very busy life before I came here (...) It's very interesting. People here are basically honest. It's amazing. (Ida)

Sofie havde det svært i starten, men hun har valgt at fokusere på de positive aspekter med Færøerne:

The first week was interesting. Everything was new to me (...) Everything was too small. Too narrow, too close to each other. (...) That was then. But now, when you live somewhere you have to think about the positive things this country has. (Sofie)

På det personlige plan har Sofie en positiv indstilling, da den interaktion, hun har haft med færinger, har været rar. Hun påpeger dog, at færinger er anderledes end dem hun er vant til at omgås. For eksempel synes hun, at færinger er lidt for glade for sladder og at de er for afslappede med hensyn til arbejdsrelaterede gøremål:

People here are – apart from liking to gossip – they are nice. They are nice, but... I don't want to be negative, but a little bit too laid back. Little bit too easy. But it's ok, not a lot is going on, so why rush? [griner] (Sofie)

Overordnet er interviewpersonerne positive overfor deres møde med det færøske samfund og, til en vis grad, færinger. Men, som jeg vil beskrive nedenfor, er bemærkninger om mødet med færinger mere negativt ladede end udsagn om Færøerne som nyt bopælsland. Disse kan i mange tilfælde relateres til følelser af anerkendelse eller manglen deraf.

5.2 Anerkendelse eller manglen deraf

Som nævnt før, er social integration afhængig af hvorvidt folk føler sig anerkendt i et samfund. I teoriafsnittet nævner jeg også, at anerkendelse fungerer på tre forskellige niveauer (se afsnit 5.3): emotionelt, juridisk og samfundsmæssigt. Anerkendelse på et *emotionelt* niveau er baseret på folks positive sociale oplevelser, og er afgørende for opbygning af selvtillid. Et eksempel på dette er Ida, som siger sig have gode oplevelser blandt færinger:

Generally, I have good experience with the Faroese. The family of my husband is very warm and very nice people. Generally, Faroese people are warm, hospitable, friendly and helpful. (Ida)

Ida er åbenbart blevet accepteret i et netværk i Færøerne, og det kan dermed antages at hun føler sig anerkendt på et emotionelt niveau, i hvert fald blandt de mennesker hun omgås regelmæssigt.

Emma har dog haft negative oplevelser i socialt sammenhæng. Hun indikerer at mange færinger er overfladiske og at mange har det som hun opfatter som racistiske holdninger:

Believe me, mange her er shallow minded og mange er racister. Vi mærker det med det samme. Men jeg er bare mig. Jeg kan ikke ændre deres mening om racisme. Vi prøver bare at leve her. Bare være glade og ikke tænke over hvad de siger. Måske, når de kender mig bedre, så måske finder de ud af, at jeg kun er et human being. (Emma)

På grund af sin indvandreridentitet har Emma således oplevet hindringer for emotionel velvære, idet hun bliver nødt til at ignorere visse racistiske bemærkninger, for at vedligeholde sin trivsel. Desuden er hun flere gange blevet tilbudt penge af mænd, når hun har været i byen med venner. Hun antyder hermed, at mændenes antagelser er, at hun er prostituerende. Emma fortæller, at hun takler disse situationer ved at svare dem på færøsk og det har gjort mændene flove og fået dem til at gå. Derudover fortæller Emma, at hendes oplevelser af færøske kvinder er, at de er overfladiske, idet de ser kvinder med udenlandsk baggrund som snyltere, som kun er ude efter deres mænd og penge:

Men mange [kvinder] tænker ikke så godt om udlændinge. Det, de tænker, passer ikke, fordi vi har ofte høj uddannelse. Vi kommer her til en mand og for børnene (...) Kvinderne her er shallow. Jeg har hørt, at her er mange flere mænd end kvinder. Selvfølgelig vil de ikke bo alene, så de leder efter en kæreste fra udlandet, som er hjertevarm og som vil være sammen med dem. (Emma)

Ligeledes har Sofie en anskuelse af færinger, som antyder, at de ser udlændinge som snyltere. Hun argumenterer dog imod denne tankegang, ved at påvise, at færinger har brug for udenlandsk arbejdskraft til at optage de jobs, som færinger ikke bryder sig om:

I don't know if the Faroese people are afraid that we steal their jobs. But you know, some jobs the locals don't want to do. Workers in the fish factory. So many foreigners. Cleaning ladies, most of them Filipinos. Why? Because locals don't want to do it. (Sofie)

Ida føler i nogle tilfælde at folk ikke ser hende som fornuftig, fordi hun ikke snakker færøsk. Men hun tilføjer, at selvom hun ikke snakker sproget forstår hun det godt:

Sometimes I have to say "you know what, I'm not stupid (...). Indirectly, I feel discriminated. (...) They think that I'm stupid and don't understand Faroese, but I do understand. (Ida)

Emma, Sofie og Ida indikerer således indirekte, at de ikke har opnået fuld anerkendelse i det færøske samfund. Racistiske bemærkninger og hentydninger om, at udlændinge er snyltere eller ubegavede kan netop fremavle en slags stigma eller følelse af ikke-ankendelse på et emotionelt niveau.

Anerkendelse på det *juridiske* niveau er baseret på rettigheder og har, som før nævnt, betydning for om en person ser sig selv som en berettiget borger. Imens emotionel anerkendelse sker ved at privatpersoner anerkender vedkommende person, ligger ansvaret for juridisk anerkendelse hos staten og offentlige myndigheder generelt.

I denne sammenhæng fokuserede interviewpersonerne specielt på manglen af officiel information om rettigheder hos indvandrere, for eksempel med hensyn til sprog. Sofie fortæller, at hun ikke fik meget information, da hun flyttede til Færøerne:

The rights? No. Opportunities to get a job? No. Nothing. (...) In Denmark you're forced to learn the language to get a job. There are free schools or you get paid for going to school. In Norway it is 200 or 300 hours to learn the language. Here its 20 hours³. But you can learn nothing from 20 hours. I mean look at the kids. They go to school to learn their own language. To be able to speak proper Faroese. What do you expect from a foreigner? (Sofie)

Sofie tilføjer, at hun ville ønske at sprogundervisning på færøsk havde været mere systematisk og omfattende, fordi dette er noget af det vigtigste for nye indvandrere:

I wish, if I could change something, I'd want them to provide more education in the Faroese language. Make it official. Then any foreigner that comes to this country has to learn Faroese. A certain amount of hours, not 20 (...) To communicate with local people properly, I think is the most important for foreigners (...) But you cannot do it yourself. You need help. Proper help. (...) You're gonna have a lot of foreigners now. You allow the EU countries to come to the Faroes to work⁴. You have to do something. (Sofie)

Ligesom Sofie fortæller Ida, at hun ikke fik meget information fra myndighederne – især i forbindelse med sprogkursus – da hun flyttede til Færøerne, og at hun på grund af dette har haft det svært med at udnytte sine uddannelsesmæssige færdigheder.

I got to know about my rights about the free education after three or four years. That's quite a long time. My husband informed me about everything. About the news and everything. (...). He wants me to know about everything that he knows. But the things that he doesn't know, I don't know about. No one ever told me about my rights, never (...). I went to school [to learn Faroese], but after that we were expected to speak Faroese perfectly. For us foreigners they expect us to do everything. (Ida)

Ligesom Sofie understreger Ida, at sprogundervisning burde være bedre organiseret, fordi hun ønsker at være bedre integreret i det færøske samfund, så hun kan bruge sin uddannelse:

I wish there was a proper language programme for us. A real proper outline for the foreigners who have no knowledge about the Faroe Islands (...). I took the language course in the evening school, which is not very organized, I'm sorry. I was a teacher, I know how to organize. (...) For me this is actually very important, because I want to use my education. (Ida)

Ida og Sofie er enige om, at der bliver gjort for lidt fra offentlig side, for at hjælpe indvandrere til at falde til i Færøerne. Idet myndighederne ikke har informeret dem om deres rettigheder og at

---

³ På nuværende tidspunkt får indvandrere til Færøerne tilbudt 20 timers færøsk sprogundervisning på statens regning.

⁴ Pr. 1.juli 2008 udkom lov, som giver EU-borgere fortrinsret frem for andre landsborgere for at få arbejds- og opholdstilladelse i Færøerne

sprogundervisning er utilstrækkelig, kan det siges, at der ikke forekommer fuld anerkendelse på det juridiske niveau. Den politiske indsats kan derfor tænkes at være begrænset, da muligheder for social integration, i disse (og måske flere) tilfælde, ikke bliver tilgodesete fra begyndelsen af tilværelsen i det færøske samfund.

Anerkendelse på et *samfundsmæssigt* niveau er baseret på godkendelse af et individs evner til at bidrage i samfundet. Dette er især knyttet til arbejde og er determineret af anerkendelse af individets kompetencer, og dermed at disse lever op til deres potentiale. Her blev der især snakket om interviewpersonernes uddannelser og generelle færdigheder i forhold til det færøske arbejdsmarked.

Ida fortæller, at hendes uddannelse ikke er anerkendt på samme måde som den ville være i Amerika, og at færøsk sprogfærdighed er en forudsætning for at forekomme som et fornuftigt menneske i Færøerne:

[If I had not moved to the Faroes] I would be in America because my education is accepted there, no questions about it. But in the Faroe Islands no way (...) You know, I'm supposed to be a lawyer in my country, but look what I am doing here [works in a fishfactory] (...) I applied a job in [an office in Tórshavn] and they said they were impressed with my education, but the thing was I don't speak Faroese. (Ida)

På samme måde fortæller Sofie at hendes arbejds erfaringer ikke kan bruges, da hun ikke er god til færøsk:

Actually I applied for a job as an accountant. I didn't get. I'm sure I was qualified. But it was the language. I've been working for many many years [as an accountant] before I came here. (...) They don't say it straightforward but you can sense it why you didn't get a job [because she doesn't speak Faroese]. (Sofie)

Ida og Sofie opfattelse er dermed, at deres uddannelsesmæssige færdigheder og arbejds erfaring ikke er taget for god vare på det færøske arbejdsmarked. Sådant en opfattelse kan skabe en følelse af ikke-ankendelse på et samfundsmæssigt niveau.

Anerkendelse på alle tre niveau er dermed knyttet til de ressourcer eller *kapital*, som folk har til rådighed, for eksempel sprog og socialt netværk. I næste afsnit vil jeg gå mere i dybden med at beskrive betydningen af denne slags kapital.

5.3 Betydningen af kulturel og social kapital

Som nævnt i teoriafsnittet er der en sammenhæng imellem menneskers kulturelle og sociale ressourcer og hvorvidt de formår at blive anerkendt i et samfund. I denne undersøgelse var det specielt sprogfærdighed (kulturel kapital) og vennekreds eller generelt socialt netværk (social kapital), som blev nævnt som vigtige ressourcer i det færøske samfund:

At være alene i et fremmed land, uden at kende sproget, var ikke nemt. Nu har jeg mange venner. (Emma)

Emma fastslår, at det ikke var nemt i Færøerne i starten, men at det er bedre nu, efter hun har fået venner. Citatet indikerer, at Emma havde en mangel på kulturel kapital i form af sprogfærdighed i begyndelsen. Hun taler så godt som flydende færøsk under interviewet og har dermed udviklet mere kulturel kapital. Selv om det ikke blev bekræftet direkte i interviewet kan det tænkes, at hendes forøgelse i kulturel kapital, har forøget hendes evne til at opbygge sociale kapital i form af venner. Ida henviser også til betydningen af et socialt netværk og Sofie nævner et eksempel på hvordan hendes sociale netværk blev brugt til at finde arbejde på Færøerne:

I have a lot of Filipino friends (...) I have other foreigner friends and I have Faroese friends and my husbands family. I feel more and more happy here. I have a lot of friends (...) so it's not very boring. I like it here. (Ida)

When I came here I cleaned toilets at a kindergarten. I work now in an office I got through a friend of my husbands. (Sofie)

Sprogfærdighed er af stor betydning i forbindelse med integration. Det er tydeligvis en af de vigtigste former for kulturel kapital, fordi færdighed i det officielle sprog kan ses som en forudsætning for anerkendelse på forskellige niveauer i samfundet, samt for opbygning af socialt netværk. Sofie har et arbejde, hvor hun bruger engelsk i dagligdagen. Hun har boet i Færøerne i 5 år og fortæller, at hun først nu har fundet ud af hvor vigtigt det er at kunne det færøske sprog:

My husband is very good at speaking English. That is why I don't speak Faroese. I didn't try enough. When I work I use English all the time, so I didn't think it was important in the beginning. But now I realize. It's stupid to think like that. You should speak local language. (Sofie)

Ligeledes indikerer Emma og Ida, at sproget har en væsentlig betydning for at blive en del af samfundet:

Efter et eller to år kunne jeg snakke færøsk. Om man ikke kan færøsk efter et eller to år er det ens egen skyld. Om man bare siger "nej, jeg kan ikke, jeg kan ikke" så lærer man det ikke. Man må prøve langsomt. (Emma)

The most important thing with integration is the language. You can get a lot through the language. People respect you if you speak the language. (Ida)

Ovennævnte citater bekræfter, at interviewpersonernes ser stor betydning i at have kulturelle og sociale ressourcer i det færøske samfund. De ser det som en kendsgerning, at en bedre kommunikation med indfødte færinger åbner op for solidariske relationer og således gensidig anerkendelse.

5.4 Færøsk identitetsfølelse

På trods af en åbenlys utilfredshed med nogle aspekter af det færøske samfund, og mangel på anerkendelse på emotionelt, juridisk og samfundsmæssigt niveau, eksisterer der en grad af tilknytning til det færøske samfund blandt interviewpersonerne. Emma omtaler en episode hvor hun tog kørekort på færøsk og efter at have klaret sig godt, sansede en slags færøsk identitetsfølelse:

Jeg har lige fået kørekort. Jeg tog det på engelsk. Jeg havde en fejl for mange. Jeg spurgte ”må jeg se de færøske spørgsmål?”. Næste dag tog jeg prøven på færøsk. Jeg havde kun en fejl. Jeg tænkte “my God, måske er jeg færøsk” (...) Hvis nogen spørger mig ”hvor er du fra?”, så svarer jeg tit ”hvad siger du? Jeg er da færøsk!” (Emma)

Ida fortæller om sit ønske om at blive integreret i den færøske kultur, fordi hun føler sig som en færøsk:

My only wish is proper integration in the culture. Because I have my kid and my family here and I want to be integrated in the culture because I feel I’m Faroese. Without the mirror, I feel that I’m Faroese. I just look different. But in my heart and in my mind I feel like I’m Faroese. Even if I don’t speak the language I’m trying. I think and act like a Faroese (...) I missed the Faroe Islands when I went to Denmark for a few weeks. I said “I want to go home”. And they [her Faroese friends] were all laughing. (Ida)

Emma og Ida har dermed fået en færøsk identitetsfølelse efter at have boet på øerne i nogle år. Det kan dermed tænkes, at selvom mennesker ikke føler sig fuldt anerkendt og ikke taler sproget perfekt, kan det alligevel lade sig gøre – muligvis på grund af stærke familie- og venskabsrelationer – at udvikle en stærk tilknytning til samfundet.

6. Konklusion

Generelt var interviewpersonerne positive overfor deres møde med og tilværelse i det færøske samfund. Samtidig eksisterede der en følelse af ikke-ankendelse i det færøske samfund. På et emotionelt niveau, fordi de har haft negative oplevelser i sociale sammenhænge; på et juridisk niveau, fordi de ikke har fået information om rettigheder og fordi sprogundervisning er utilstrækkelig; og på et samfundsmæssigt niveau, fordi de har en opfattelse af, at deres uddannelsesmæssige færdigheder og arbejdserfaring ikke er taget for god vare på det færøske arbejdsmarked.

Interviewpersonerne fremhævede også betydningen af sociale netværk og færdighed i det færøske sprog, som vigtige elementer af tilværelsen i Færøerne. Disse blev, med andre ord, set som essentielle dele af at blive anerkendt og dermed integreret i samfundet. Kvinderne lagde også vægt på, at de ønsker forbedringer i forbindelse med information og sprogundervisning til indvandrere fra politisk side.

På trods af de nævnte utilstrækkeligheder og negative aspekter ved det færøske samfund var der alligevel et hint af færøsk identitetsfølelse hos deltagerne. Det kan derfor tænkes, at store mængder kulturel og social kapital, samt fuld anerkendelse på alle tre ovennævnte niveauer ikke er nødvendigheder for national identitetsfølelse.

7. Afsluttende diskussion

I dette afsnit diskuteres nogle af de problemstillinger, som jeg har identificeret under udviklingen af opgaven. Dette vil inkludere nogle sammenfattende refleksioner i forbindelse med emnet indvandring og integration i Færøerne, med udgangspunkt taget i teoriafsnittet og analyseafsnittet, samt tidligere forskning på området, som var nævnt i indledningen. Diskussionen fokuserer på det som fremgår kompliceret ud fra materialet i opgaven, det vil sige de punkter, som gør sig fortjent til yderligere drøftelse.

Spørgsmål vedrørende ansvaret for integration kan besvares på forskellig vis, og det bliver det også indirekte i forbindelse med de mange indvandrerlandes varierende integrationspolitikker. Med andre ord, nogle landes myndigheder ser det som *sit* ansvar at integrere minoriteter, mens andre lande føler et mindre ansvar, og dermed overlader dette til minoriteterne selv. Spørgsmålet om ansvar kan i høj grad relateres til besiddelse af kulturel og social kapital, fordi et underliggende spørgsmål er følgende: Hvem har ansvaret for at indvandrere udvikler nok kapital til at blive en aktiv del af, og dermed integreres i, det nye samfund? En indvandrers behov for at udvikle kulturel og social kapital kan dermed sammenlignes med en opstartende virksomheds behov for økonomisk startkapital. Denne analogi er brugbar, da der, for indvandrerens, også drejer sig om at have ressourcer til at starte et nyt ”projekt”, som ofte involverer udfordringen af at være bosiddende i et helt ukendt land med et ukendt sprog. Myndighederne i værtssamfundet kan give indvandrerens en ”startkapital”, ved, for eksempel, at informere om borgerrettigheder og ved at tilbyde sprogkursus, men dette kommer selvfølgelig an på følelsen af ansvar i forbindelse med integration, både hos befolkningen generelt og hos myndighederne.

En utilstrækkelig forsyning af startkapital kan, som nævnt i teori- og analyseafsnittet, medføre en mangel på anerkendelse på det juridiske niveau, da vedkommende personer kan få en følelse af, ikke at være værdige borgere. Kulturel og social kapital er også vigtige for at blive anerkendt på det emotionelle og samfundsmæssige niveau, da manglende sprogkendskab og socialt netværk gør det sværere at have ”succes” i sociale og arbejdsrelaterede sammenhæng.

Nogle af indikationerne fra analyseafsnittet er parallelle med de resultater, som State fandt frem til i sin undersøgelse af indvandrere og integration i Åland. Denne undersøgelse er baseret på kvalitative metoder, mens States undersøgelse er baseret på kvantitative. Derfor er det upassende

at lave generaliserende sammenligninger imellem Færøerne og Åland. Dog er det værd at nævne, at konklusionerne ligner hinanden. State påviser nemlig mangel på kundskab om rettigheder og forpligtelser, mangel på bedre sprogundervisning og mangel på anerkendelse af indvandrere blandt indfødte, som nogle af de største problemer på udlændingeområdet i Åland. Disse problemer var også understreget af interviewpersonerne, som deltog i min undersøgelse.

Som nævnt i indledningen, lagde Gaini vægt på, at erkendelse blandt færinger af, at indvandrere og indvandring er kommet for at blive, har stor betydning for selve integrationen. Han antyder dermed, at færingers bevidsthed om udlændinge i Færøerne er begrænset. Årsagen til manglen på bevidsthed og dermed også forståelse for integrations spørgsmål er, at indvandring til Færøerne er et nyt fænomen. Det færøske samfund har altid været, og er stadig, relativt kulturelt homogent og det kan derfor være sværere at integrere indvandrere i Færøerne end i andre mere kulturelt heterogene samfund. Gainis påstande bliver indirekte bekræftede i denne undersøgelse, idet den viser at myndighederne i Færøerne ikke har taget nok fat om spørgsmål vedrørende indvandring og integration.

Siden Indenrigsministeriet udgav tidligere nævnte rapport i 2004 (se afsnit 2.1) er der reelt ikke sket meget på udlændingeområdet. Dette på trods af, at der blev tilstået, at det færøske samfund allerede da var bagud i debatten omkring indvandrer- og integrationspolitik. I 2008 åbnede Udlændingekontoret, som skal fungere som et servicecenter, der forsyner information og hjælp til indvandrere. Ingen af interviewpersonerne havde benyttet denne tjeneste og to af dem vidste ikke, at Udlændingekontoret eksisterer. Annika Olsen, indenrigsminister, fortæller at Udlændingekontoret er en led i overtagelsen af udlændingeområdet, og at den på rigtigt er kommet i gang med sit arbejde de sidste måneder. Annika Olsen lover, at der vil ske forbedringer på udlændingeområdet inden sagsområdet bliver overtaget:

At få forbedret forholdene med hensyn til sprogundervisning i færøsk (...) Det er absolut en sag, som skal tages i alvor, hvis man skal byde dem værdige forhold i Færøerne (...) Og det er jo vigtigt for alle parter, at de mennesker som kommer til landet føler sig som en naturlig del i landet. Da er det absolut en fordel at de kender til færøske forhold, således at der ikke opstår konflikter. Derfor er en integrationspolitik en naturlig del af selve overtagelsen. Og det er en sag, som jeg vil sætte i gang inden overtagelsen (Annika Olsen).

Som den relevante myndighed, Indenrigsministeren, tilstår, er Færøerne dermed i en startfase når det kommer til indvandring og integration.

Litteratur

Andersen, H., Brante, T. og Korsnes, O. (1998). *Leksikon i Sociologi*. København: Akademisk Forlag.

Bourdieu, Pierre (1986). 'The Forms of Capital' i Richardson, J. G. (red.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport, Conn.: Greenwood Press,

Bourdieu, Pierre (1991). *Language and symbolic power*. USA: Harvard University Press.

Bryman, Alan (2001). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.

FN-rapport:http://www.un.org/esa/population/publications/2006_MigrationRep/exec_sum.pdf (14.09.2009).

Gaini, Firouz (2008). *Vælkomin til Føroyar?* Frændafundur 6. Tórshavn: Fróðskaparsetur Føroya & Háskóli Íslands.

Goffman, Erving (2007). *Stigma. Den avvikandes roll och identitet*. Stockolm: Norstedts Akademiska Forlag.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (2005). *Åndens fænomenologi*. På dansk ved Claus Bratt Østergaard. København: Gyldendal.

Heidegren, Carl-Göran (2009). *Erkännande*, Malmö: Liber AB.

Holtug, Nils & Lægaard, Sune (2008). *Lighed i det multikulturelle samfund*. Universitetsavisen, nr. 5, 2008.

Honneth, Axel (2006). *Kampen om Anerkendelse*. København: Hans Reitzels forlag.

Innlendismálaráðið (2004). *Útlendingar í Føroyum – Hagtøl* (Udlændinge i Færøerne – Statistik) http://www.imr.fo/register/showfiles/view_file.asp?ID=%7b290F7B1A-E812-493C-8383-D9466109CA1D%7d&ColumnID=%7bAAD777E6-B97C-4A74-9811-4E85845CDBF4%7d&RowID=%7b028CDAEA-CC92-4D9D-8A85-FC41126DB553 (23.09.2009)

Juul, Søren (2002). *Modernitet, velfærd og Solidaritet – en undersøgelse af danskernes moralske forpligtelser*. København: Hans Reitzels Forlag.

Koser, Khalid (2007). *International Migration. A Very Short Introduction*. Oxford: University Press.

Kvale, Steinar (2008). *InterView – en introduction til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.

Mead, George Herbert (1967). *Mind, self and society: From the standpoint of a social behaviorist*. Chicago: The University of Chicago Press.

Olsen, Henning (2002). *Kvalitative Kvaler – Kvalitative metoder og danske kvalitative interviewundersøgelers kvalitet*. København: Akademisk Forlag.

Putnam, Robert D. (2000). *Bowling Alone. The collapse and revival of American community*. London: Simon & Schuster.

State, Bogdan (2007). *Immigrant Integration on Åland – an exploratory study*, Åland Islands Peace Institute.

Taylor, Charles (2003). *Det mångkulturella samhället och erkännandets politik*. Amy Gutmann (red). Göteborg: Diadalos.

Vasta, Ellie (2007). *From ethnic minorities to ethnic majority policy: Multiculturalism and the shift to assimilationism in the Netherlands*. Pp. 713-740 i *Ethnic and Racial Studies*, vol. 30, No. 5, September 2007.

Bilag 1 - Tabeller og diagram til ”Indvandrere i Færøerne i tal”

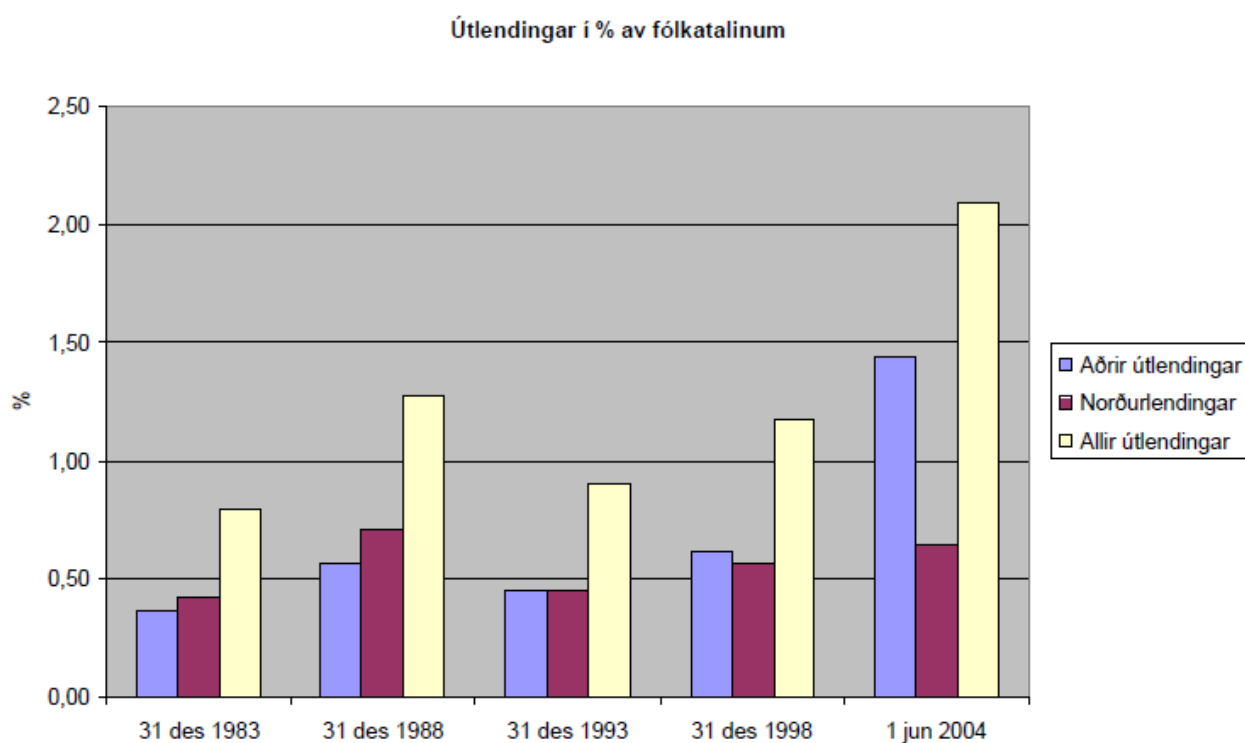
Talva 1 Fólk í Føroyum, úrvald ár

	31 des 1983	31 des 1988	31 des 1993	31 des 1998	1 jun 2004
Útlendingar annars	163	270	204	274	698
Norðurlendingar	191	337	207	253	315
Útlendingar í alt	354	607	411	527	1.013
Fólkatalið í alt	44.701	47.638	45.349	44.806	48.407

Talva 2 Útlendingar í % av fólkatalinum

	31 des 1983	31 des 1988	31 des 1993	31 des 1998	1 jun 2004
Útlendingar annars	0,36	0,57	0,45	0,61	1,44
Norðurlendingar	0,43	0,71	0,46	0,56	0,65
Útlendingar í alt	0,79	1,27	0,91	1,18	2,09

Mynd 1

Kommentar til tabeller og diagram:

Norðurlendingar (Folk fra de Nordiske lande) er borgere fra Finland, Sverige, Norge og Island.

NB! Grønlandere og danskere er regnede med i kategorien færinger.

Útlendingar annars / Aðrir útlendingar (Andre udlændinge) er borgere, som hverken har statsborgerskab i et af de Nordiske lande eller den danske rigsfællesskab (Danmark, Grønland og Færøerne)

Kilde: http://www.imr.fo/register/showfiles/view_file.asp?ID=%7b290F7B1A-E812-493C-8383-D9466109CA1D%7d&ColumnID=%7bAAD777E6-B97C-4A74-9811-4E85845CDBF4%7d&RowID=%7b028CDAEA-CC92-4D9D-8A85-FC41126DB553

Tabel 3

Udlændinge i Færøerne (01.01.2009)	
Andre udlændinge	848
Fra de Nordiske lande	332
Udlændinge i alt	1.180
Befolkning i alt	48.778

Kilde: Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) www.hagstova.fo

Tabel 4

Udlændinge i % af hele befolkningen (01.01.2009)	
	%
Andre udlændinge	1,7
Fra de Nordiske lande	0,7
Udlændinge i alt	2,4

Kilde: Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) www.hagstova.fo

Bilag 2 - Interviewforskningens syv stadier

1. <i>Tematisering.</i> Formuler formålet med undersøgelsen og beskriv det emne, der skal undersøges, før interviewene påbegyndes. Undersøgelsens <i>hvorfor</i> og <i>hvad</i> bør være afklaret, før spørgsmålet om <i>hvordan</i> – metode- stilles.
2. <i>Design.</i> Planlæg undersøgelsens design, tag alle syv undersøgelsesstadier i betragtning, før interviewene indledes. Design af undersøgelsen foretages med henblik på at opnå den tilsigtede viden og under hensyntagen til undersøgelsens moralske implikationer.
3. <i>Interview.</i> Gennemfør interviewene på grundlag af en interviewguide og med en gennemtænkt vinkel på den søgte viden og interviewsituationens mellem menneskelige forhold.
4. <i>Transskription.</i> Forbered interviewmaterialet til analyse, hvilket almindeligvis indebærer transskribering fra mundtlig tale til skriftlig tekst.
5. <i>Analyse.</i> Afgør på grundlag af undersøgelsens formål og emne og interviewmaterialets karakter, hvilke analysemetoder der er velegnede til interviewene.
6. <i>Verificering.</i> Fastslå generaliserbarheden, reliabiliteten og validiteten af interviewresultaterne. Reliabilitet betegner, hvor konsistente resultaterne er, og validitet er udtryk for, om en interviewundersøgelse undersøger, hvad det er meningen, den skal undersøge.
7. <i>Rapportering.</i> Kommuniker undersøgelsens resultater og de anvendte metoder i en form, der lever op til videnskabelige kriterier, tager undersøgelsens etiske aspekter i betragtning og som resulterer i et læseligt produkt.

(Kvale 2008:95)

Bilag 4 - Intervieguide

- Purpose
- Why I'm interested in the topic
- Get confirmation that it's ok for me to record the conversation.
- Secure interviewee that everything is anonymous and that she not will be mentioned by name.

Interview guide

- **About you**
Age, birthplace, children, education, work, religion, interests / leisure activities etc.
- **Before moving to the Faroes**
Upbringing, why move out of the country, dreams etc.
- **Migration to the Faroes**
When?, knowledge about the Faroes before arriving, first impression, expectations / hopes, information about your rights, working opportunities, language courses etc.
- **Now**
Is there anything you wish was done different when moving to the Faroes? How do you find living in the Faroes? Friends / network, Is the feeling towards the Faroes and Faroese people different now from when you just came here?
- **Experiences, thoughts, opinions, feelings etc.**
The Faroes and faroese people, identity, experiences of discrimination, recognition, the language
- **Future**